

Årsregnskap 2016 for Arbeids- og sosialdepartementet

Ledelseskommentar

Virksomhetens formål

Departementet har det overordnede ansvaret for politikken på følgende områder: arbeidsmarkedspolitik, arbeidsmiljø og sikkerhet, inntektspolitikk, pensjoner og velferdspolitik. Administrasjonen har som oppgave å betjene departementets politiske ledelse slik at den kan utvikle sin politikk og gjennomføre den innenfor rammene Stortinget setter.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten og rundskriv fra Finansdepartementet. Regnskapet gir et dekkende bilde av departementets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

Driftsutgifter- og inntekter

I 2016 har departementet samlet disponert kr 621 485 000 på utgiftssiden og i tillegg mottatt en belastningsfullmakt på kr 535 000, jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen og note B.

Artskontorapporteringen viser netto rapporterte driftsutgifter på kr 233 459 532, hvorav utbetalinger til lønn utgjorde kr 153 099 828. Sammenlignet med 2015 gir dette en samlet økning på kr 2 111 415. Dette skyldes at driftsinntektene er om lag kr 990 000 lavere enn i 2015 og at driftsutgifter er økt med om lag kr 1 120 000. Artskontorapporteringen med noter gir utfyllende opplysninger om departementets inntekter og utgifter.

Bevilgningsrapporteringen viser at det samlet er inntektsført kr 19 960 179. Dette er en reduksjon på om lag kr 13 000 000 sammenlignet med 2015. Dette skyldes tilbakebetaling av startkapital til ordningen med regionale verneombud i overnattings- og servicevirksomhetene og renholdsbransjen i 2015.

Det er totalt regnskapsført kr 185 301 599 på departementets driftskapittel 600, post 01, jf. bevilgningsrapporteringen. Dette er en reduksjon på om lag kr 8 700 000 sammenlignet med 2015. Hovedårsaken til dette er merkostnader i 2015 som følge av at departementet ble samlokalisert i Akersgata 64. Justert for merinntekter fremkommer en mindretgift på om lag kr 6 143 000 på departementets driftskapittel som søkes overført til 2017 i henhold til beregninger i note B.

Tilskudd og andre overføringer

Artskontorapporteringen viser at utgifter til tilskudd og andre overføringer summerte seg til kr 373 633 127. Av beløpet er kr 179 090 000 utbetalt som tilskudd til underliggende virksomheter (Pensjonstrygden for sjømenn og Statens arbeidsmiljøinstitutt). Videre er det

utbetalt kr 194 543 127 i tilskudd og andre overføringer, hvorav den største utgiftsposten gjelder tildeling til Norges forskningsråd.

Utgiftene under tilskudd og andre overføringer er redusert med om lag kr 30 500 000 sammenlignet med 2015. Dette skyldes i hovedsak at det i 2015 ble utbetalt oppreisning og kompensasjon til tidligere dykkere for deres arbeid i Nordsjøen.

Mellomværende

Mellomværende med statskassen utgjorde ved årsslutt –kr 6 380 325, mot –kr 5 936 985 året før, som gir en endring på –kr 443 340. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter regnskapet for departementet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2017.

Oslo, 21. mars 2017

Eli Telhaug
Departementsråd
Arbeids- og sosialdepartementet

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (“bestemmelsene”). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen “*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*” er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen

viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2016

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindretgift
0600	Driftsutgifter	01		Note A, B	190 258 000	185 301 599	4 956 401
0601	Spesielle driftsutgifter	21		Note A, B	50 129 000	47 822 366	2 306 634
0601	Norges forskningsråd	50		Note A	136 724 000	136 724 000	0
0601	Tilskudd	70		Note A	35 630 000	35 334 127	295 873
0601	Tilskudd til Senter for seniorpolitikk m.m.	72		Note A	15 425 000	15 425 000	0
0643	Statstilskudd	50		Note A	117 090 000	117 090 000	0
0646	Tilskudd	72		Note A, B	3 543 000	3 060 000	483 000
0648	Driftsutgifter	01		Note A, B	1 073 000	167 889	905 111
0648	Spesielle driftsutgifter	21		Note A, B	3 707 000	1 537 828	2 169 172
0648	Tilskudd til faglig utvikling	70		Note A	4 120 000	4 000 000	120 000
0649	Spesielle driftsutgifter	21		Note A, B	2 786 000	774 921	2 011 079
0664	Tilskudd til Pensjonstrygden for sjømenn	70		Note A	61 000 000	62 000 000	-1 000 000
0021	Driftsutgifter	01		Note B		486 849	
1633	Nettoordning MVA i staten	01				11 278 802	
<i>Sum utgiftsført</i>					621 485 000	621 003 382	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merinntekt og mindreinntekt(-)	
3600	Diverse inntekter	02		0	1 186 565	1 186 565	
3601	Diverse inntekter	02		0	281 669	281 669	
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29		0	250 711		
5700	Folketrygden - arbeidsgiveravgift	72		0	18 241 773		
<i>Sum inntektsført</i>					0	19 960 719	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

601 042 663

Kapitalkontoer

60048101	Norges Bank KK /innbetalinger				8 936 745	
60048102	Norges Bank KK/utbetalinger				-609 536 068	
706001	Endring i mellomværende med statskassen				-443 340	
<i>Sum rapportert</i>					0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		31.12.2016	31.12.2015	Endring
706001	Mellomværende med statskassen	-6 380 325	-5 936 985	-443 340

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Virksomhet: **Arbeids- og sosialdepartementet.**

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
060001	4 274 000	185 984 000	190 258 000
060121	1 693 000	48 436 000	50 129 000
060150		136 724 000	136 724 000
060170	10 000 000	25 630 000	35 630 000
060172		15 425 000	15 425 000
064350		117 090 000	117 090 000
064672	143 000	3 400 000	3 543 000
064801	861 000	212 000	1 073 000
064821	3 707 000		3 707 000
064870		4 120 000	4 120 000
064921	32 000	2 754 000	2 786 000
066470		61 000 000	61 000 000

0

Virksomhet: Arbeids- og sosialdepartementet.**Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år**

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
060001		4 956 401	0	4 956 401	1 186 565			6 142 966	9 299 000	6 143 000
060121		2 306 634		2 306 634	282 000			2 588 634	3 030 000	3 030 000
064672	"kan overføres"	483 000	0	483 000				483 000	6 580 000	483 000
064801		905 111	0	905 111				905 111	898 000	0
064821	"kan overføres, kan nyttes under post 01"	2 169 172	0	2 169 172				2 169 172	3 334 000	2 880 000
064921		2 011 079	-1 500 000	511 079				511 079	138 000	138 000

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter Mottatte belastningsfullmakter

Departementet har mottatt belastningsfullmakt på 0,535 mill. kroner fra Statsministerens kontor. Det er utgiftsført 0,487 mill. kroner av fullmakten.

Stikkordet «kan overføres»

Poster med stikkordet kan overføres gir hjemmel til å overføre bevilgningen til de to neste budsjettårene. Dette gjelder samtlige poster med stikkordet kan overføres i denne noten.

Midler gitt i tildelingsbrevKap. 601, post 21:

Det er stilt midler til disposisjon for andre virksomheter på tilsammen 13,16 mill. kroner. Av dette er det benyttet 8,334 mill. kroner som gir et mindreforbruk på 4,826 mill. kroner. Dette gir et samlet mindreforbruk på kap. 601, post 21 på 7,414 mill. kroner.

Kap. 648, post 01:

Det er stilt midler til disposisjon for andre virksomheter på tilsammen 17,757 mill. kroner. Det er regnskapsført 19,387 mill. kroner som gir et merforbruk på 1,63 mill. kroner. Fratrukket mindreforbruket på 0,905 mill. kroner som fremkommer under departementets andel av bevilgningen, gir dette et merforbruk på 0,725 mill. kroner. Se omtale nedenfor under stikkordet «kan nyttes under».

Kap. 648, post 21:

Det er stilt midler til disposisjon for andre virksomheter på tilsammen 1,436 mill. kroner. Midlene er ikke benyttet. Totalt mindreforbruk på posten er på 3,605 mill. kroner. Av mindreforbruket må det trekkes fra merforbruket som fremkommer under kap. 648, post 01. Se omtale nedenfor under stikkordet «kan nyttes under».

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Det er gitt belastningsfullmakt over kap. 649, post 21 på 1,5 mill. kroner til Direktoratet for forvaltning og IKT. Midlene er benyttet.

Stikkordet «kan nyttes under»

Poster med stikkordet kan nyttes under gir hjemmel til å overskride den bevilgningen stikkordet henviser til, mot tilsvarende innsparing under den bevilgningen det henvises fra. Dette gjelder kap. 648, post 21. I tillegg har posten stikkordet kan overføres. Det fremkommer et merforbruk på kap. 648, post 01 på 0,725 mill. kroner som må dekkes inn av mindreforbruket på kap. 648, post 21. Dette gir et mindreforbruk på kap. 648, post 21 på 2,88 mill. kroner.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Departementet har denne fullmakten knyttet til følgende kapitler og poster som departementet selv disponerer:

- overskride bevilgningen under kap. 0600, post 01 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3600, post 02
- overskride bevilgningen under kap. 0601, post 21 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3601, post 02

Mulig overførbart beløp

Enkelte av postene i tabellen ovenfor disponeres også av andre virksomheter, jf. omtalen ovenfor. Det totale mindreforbruket på postene er tilsammen 16,707 mill. kroner. Av dette er det overført 12,674 mill. kroner til 2017. Differansen mellom det totale mindreforbruket og faktisk overført beløp blir tilbakeført til statskassen.

Virksomhet: Arbeids- og sosialdepartementet.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2016

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Salgs- og leieinntekter	1	1 468 235	2 459 406
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		1 468 235	2 459 406
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	153 099 828	152 988 452
Andre utbetalinger til drift	3	81 827 939	80 819 071
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		234 927 767	233 807 523
Netto rapporterte driftsutgifter		233 459 532	231 348 117
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	1 159 226	9 864 548
Utbetaling av finansutgifter	4	4 460	16 570
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1 163 686	9 881 118
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 163 686	9 881 118
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	12 000 000
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	12 000 000
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	373 633 127	404 114 249
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		373 633 127	404 114 249
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		250 711	253 272
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		18 241 773	18 304 789
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		11 278 802	12 859 812
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-7 213 682	-5 698 249
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		601 042 663	627 645 235

Oversikt over mellomværende med statskassen

Eiendeler og gjeld	2016	2015
Fordringer	247 547	295 000
Skyldig skattetrekk	-6 667 466	-6 227 270
Skyldige offentlige avgifter	0	-4 715
Annen gjeld	39 594	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-5 936 985

Virksomhet: Arbeids- og sosialdepartementet.

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Diverse tilfeldige inntekter (diverse inntekter post 01 - 29)	1 468 235	2 459 406
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	1 468 235	2 459 406
Sum innbetalinger fra drift	1 468 235	2 459 406

Virksomhet: Arbeids- og sosialdepartementet.

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2016	31.12.2015
Lønn	130 338 403	130 238 667
Arbeidsgiveravgift	18 241 773	18 304 789
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-3 903 559	-3 735 054
Andre ytelser	8 423 211	8 180 050
Sum utbetalinger til lønn	153 099 828	152 988 452
Antall årsverk:	177	178

Virksomhet: Arbeids- og sosialdepartementet.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2016	31.12.2015
Husleie	18 180 005	17 974 595
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	78 007	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	1 115 748	736 644
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	27 302	42 416
Mindre utstysanskaffelser	1 216 804	707 695
Leie av maskiner, inventar og lignende	0	15 679
Kjøp av fremmede tjenester	47 704 354	47 893 669
Reiser og diett	5 500 391	4 909 986
Øvrige driftsutgifter	8 005 329	8 538 386
Sum andre utbetalinger til drift	81 827 939	80 819 071

Virksomhet: Arbeids- og sosialdepartementet.

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	4 460	16 570
Sum utbetaling av finansutgifter	4 460	16 570

Virksomhet: Arbeids- og sosialdepartementet.

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	347 116	324 748
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	19 939	2 035 026
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	792 171	7 504 775
Sum utbetaling til investeringer	1 159 226	9 864 548

Kommentarer til noten:

- Utgifter til tomter, bygninger og annen fast eiendom er redusert med kr 2 015 087 sammenlignet med 2015. Hovedårsaken til dette er at det i 2015 påløp bygningsmessige kostnader i forbindelse med at departementet ble samlokalisert i Akersgata 64.
- Utgifter til driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende er redusert med kr 6 712 604 sammenlignet med 2015. Hovedårsaken til dette er økte utgifter i 2015 til innkjøp av datamaskiner og møbler/inventar i forbindelse med at departementet ble samlokalisert i Akersgata 64.

Virksomhet: Arbeids- og sosialdepartementet.

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2016	31.12.2015
Tilfeldige og andre inntekter (kto. 5309 29 i statens kontoplan)	0	12 000 000
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	12 000 000

Kommentar til noten:

- inntektsført beløp i 2015 knytter seg til tilbakebetaling av startkapital til ordningen med regionale verneombud i overnattings- og servicevirksomhetene og renholdsbransjen.

Virksomhet: Arbeids- og sosialdepartementet.

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2016	31.12.2015
Overføringer til forvaltningsorganer med særskilte fullmakter	253 814 000	252 304 000
Tilskudd til kommuner	750 000	0
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	10 258 000	0
Tilskudd til husholdninger	0	28 350 196
Tilskudd til ideelle organisasjoner	23 821 313	32 562 317
Tilskudd til statsforvaltningen	66 400 000	75 520 000
Tilskudd til utlandet	18 589 815	15 377 736
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	373 633 127	404 114 249

Kommentar til noten:

- Sum utgifter til tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten er redusert med kr 30 481 122 sammenlignet med 2015. Dette skyldes bl.a. at det i 2015 ble utgiftsført om lag kr 28 000 000 i forbindelse med kompensasjon til tidligere nordsjødykkere, jf. tilskudd til husholdninger.
- Under enkelte av tilskuddstypene fremkommer forholdsvis store avvik sammenlignet med 2015. Hovedårsaken til dette er endret kontoføring, spesielt gjelder dette tilskudd til ikke-finansielle foretak og tilskudd til ideelle organisasjoner.

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2016	31.12.2016	
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	247 547	247 547	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	247 547	247 547	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-126 617	0	-126 617
Skyldig skattetrekk	-6 667 466	-6 667 466	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-11 636 846	39 594	-11 676 440
<i>Sum</i>	-18 430 929	-6 627 872	-11 803 057
Sum	-18 183 382	-6 380 325	-11 803 057

Kommentar til noten:

- Avviket på -kr 11 803 057 som fremkommer mellom spesifisering av bokført avregning med statskassen og spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen knytter seg til bokførte fakturaer i 2017 med fakturadato i 2016.

ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENTET

Org. nr.: 983887457

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet 2016

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Arbeids- og sosialdepartementets årsregnskap for 2016. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusive noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2016.

Etter Riksrevisjonens mening gir Arbeids- og sosialdepartementets årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2016 og av mellomværende med statskassen per 31. desember 2016, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter Riksrevisjonens oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverk for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999) alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke beslutningene som treffes av brukere på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og ISSAI 1000–2999, utøver revisor profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen.

Revisor identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Revisjonshandlinger utformes og gjennomføres for å håndtere slike risikoer, og tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis innhentes som grunnlag for revisors konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Dette skyldes at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner, eller overstyring av intern kontroll.

Revisor gjør også følgende:

- opparbeider en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll
- evaluerer hensiktsmessigheten av regnskapsprinsippene som er brukt, og rimeligheten av tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, herunder tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde

Revisor kommuniserer med ledelsen, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Revisor vil også kommunisere om forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, herunder eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Av de forholdene som kommuniseres med ledelsen, tar revisor standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse regnes som sentrale forhold ved revisjonen. Disse beskrives i så tilfelle under eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom Riksrevisjonen gjennom revisjon av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk for økonomistyring, gjennomføres utvalgte revisjonshandlinger for å kunne gi uttalelse om hvorvidt det er vesentlige brudd på disse.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi gir en uttalelse med moderat sikkerhet på om vi er kjent med forhold som tilsier at virksomhetens disponering av bevilgningene i vesentlig grad er i strid med administrative regelverk for økonomistyring. Uttalelsen bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelserevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnås gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendig.

Basert på revisjon av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til ISSAI 4000-serien, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomhetens disponering av bevilgningene er i strid med administrative regelverk for økonomistyring.

Oslo; 26.04.2017

Etter fullmakt

Hans Conrad Hansen
ekspedisjonssjef

Knut G. Lien
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur